Posamezna številka stane 1 dinar.

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

»Naša Straža« izhaja v pondeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

119 Številka. MARIBOR, dne 2 decembra 1925. Letnik I.

1. december 1918 1925.

Včeraj smo imeli obletnico velikega in svečanega dne v zgodovini Srbov, Hrvatov in Slovencev — ustvaritev Jugoslavije dne 1. decembra 1918. Odposlanci Narodnega Veča v Zagrebu so na ta dan predložili kraljeviču Aleksandru kot vladarjevemu namestniku svoj sklep, ki proglaša ujedinjenje in prenos vladarske oblasti na kralja Petra I. V adresi Narodnega Veča se je povdarjalo veselje in navdušenje naroda, ki je po tisočletnih naporih in mukah dočakal svetel in vzvišen dan svobode in ujedinjenja. Povdarjala se je pa v tej adresi tudi potreba, naj se sporazumno sestavi parlamentarna vlada in začasno narodno predstavništvo z nalogo, da kmalu pripravi konstituanto ali pravo skupščino. Potem je stalo v adresi doslovno: »Iz istih razlogov bi ostali v veljavi pod kontrolo državne vlade dosedanji administrativni in autonomni organi, ki bodo za svoje uradovanje odgovarjali tudi avtonomnim predstavništvom.«

Regent je odgovoril na adreso: »Zamorem uverovati Vas in Narodno Veče, čigar predstavniki ste, lahko uveravam Vaše in moje brate — slovenske, hrvatske in srbske, katerih voljo in misli predstavljate, da bom sam in s svojo vlado vse upravljal z globoko ljubeznijo bratskega srca napram vsem interesentom, napram vsem svetinjam milih duš onih, v katerih imenu ste prišli k meni. V smislu želj in vidikov, ki ste mi jih izvolil razložiti in katere jaz in moja vlada popolnoma sprejemamo, bo vlada takoj podvzela korake, da se čimprej ustvari vse ono, ker ste razložili kakor v pogledu začasne perijode do sestanka velike ustavotvorne skupščine, tako tudi za volitve in sestavo iste. Veren primeru in svetu, ki ga imam od svojega vzvišenega roditelja, hočem biti samo kralj svobodnim državljanom svobodne države Srbov, Hrvatov in Slovencev ter ostati vedno veren velikim ustavnim, parlamentarnim in široko demokratskim zahtevam in načelom, zasnovanim na splošni pravici glasovanja.«

Za tem svetlim dnem so hitro sledili mračni dnevi. Na eni strani so vstali takozvani državotvorci, ki so z brezprimernim cinizmom in zlobnostjo veliko delo 29. oktobra in 1. decembra 1918 označili za navadno manifestacijo ter sirovo silo povzdignili in tudi izvajali kot največjo državniško modrost in metodo. Na drugi strani je pa stal Radič, ki je slovesne izjave 1. decembra 1918 označeval kot neumnost »pokvarjene gospode« ter je na vseh koncih in krajih propagiral neko novo ureditev države. Borba med njim in takozvanimi državotvorci je zavzemala od dne do dne že obilježje prave državljanske vojne in na Radičevo geslo federacije se je z Beograda odgovarjalo z amputacijo.

Po sedmih letih je pa Radič proglasil svojo prejšnjo politiko za noro, vidovdansko ustavo za svetinjo in v sporazumu z radikali je začel naravnost licitirati, kdo bo bolj zagovarjal vse, kar je nastalo z vidovdansko ustavo. Častnega sodelovanja z Davidovičem in z drugimi poštenimi zavezniki ni hotel dobrih šest let, ko so ga pa iz luknje izvlekli in zaprli, je pa naenkrat našel v Pašiču najboljšega in najvrednejšega sporazumaša. Sedem let je činitelje 1. decembra 1918 proglašal za izdajalce, sedaj v svojem sporazumu s Pašičem pa gre veliko dalje, kot so šli vsi oni, ki so sestavljali in zastopali proglas ujedinjenja. Gre celo dalje od svoje svetinje — vidovdanske ustave.

V teh dolgih letih so pa ljudje, ki so prisegali na Radiča, prenašali strahovite muke in politiko, katero sta vodila od ene strani Pašič, od druge pa Radič, mora vsak pameten človek nazvati največje zlo in največji zasmeh slavnostnega dne 1. decembra 1918. Če bi se Radič faktom tega dne prilagodil, bi marsikaj, kar je tako kruto zarezalo v naš narodni življenj, izostalo. Pašič je bil že 1. decembra 1918 tak, kakoršen je danes, a ko je bilo za ujedinjenje tudi v Srbiji velikansko navdušenje, bi se dalo vendar marsikaj doseči na temelju dejstev 1. decembra 1918 in Pašičeva samovolja ne bi nikdar mogla narasti do stopnje, katero danes zavzema. — tgr

Politične beležke.

Kronanje . . . Radičev lajbžurnal, zagrebški »Jutarnji list«, prinaša v svoji zadnji številki iz beograjskega »Političnega Glasnika« to-le vest: »Kronanje se je odlagalo dosedaj iz raznih vzrokov, a glavni so ti-le: Meje naše države niso še bile končnoveljavno določene; na drugi strani pa so razlike med plemeni bile preveč v neskladu z državo. Sedaj so v obeh teh slučajih postale tako ugodne prilike, da se lahko pristopi k svečanem činu kronanja. Država je rešila vprašanje svojih mej ter se na znotraj približala ravnotežju. Zato celokupna javnost smatra, da se ti ugodni trenutki ne smejo zamuditi ter se kronanje ne sme dalje odlagati. Pričakuje se od sedanje vlade, da bo razumela važnost tega vprašanja in učinila potrebne korake, da to čim preje reši radi interesov države in razpoloženja v narodu. Javnost to tem preje pričakuje od vlade, ker predstavlja ta po svojem lastnem razumevanju težnje in razpoloženje dveh najmočnejših plemen v državi, kojih nesporazum in medsebojno trenje je bila glavna ovira notranji ureditvi države. Brezdvomno je, da bo morala vlada, da čim svečanejše reši to nalogo, žrtvovati gotove strankarske interese. Mislimo na razširjenje vladne koalicije na druge stranke, pred vsem na potrebo, da bodo tudi Slovenci zastopani v vladi. V javnosti se je že naglašala važnost, da morajo biti v vladi, pod katero se bo kronanje vršilo, zastopana vsa plemena, kar pa z današnjo vlado nikakor ni slučaj. Če še niso zreli vsi predpogoji za tako koalicijo, potem se mora s kronanjem počakati. Bila bi velika narodna pridobitev, če bi se kronanje vršilo pod vlado, za katero bi stal celokupen narod. Na tak način izvršeno kronanje bi bilo po politiki sporazuma novi veliki uspeh za notranjo ureditev države in za njen zunanji ugled.

Nezadovoljstvo z ministrom Radičem. Beograjski radikalni listi dajejo polagoma duška svojemu nezadovoljstvu z ministrom Stjepanom Radičem. Najprej so napravile slab utis njegove gostobesedne izjave. Beograjsko »Vreme«, ki že ob imenovanju ni bilo zadovoljno z Radičevo gostobesednostjo, je napisalo te dni na njegov naslov prav ostro kritiko. Radikalnemu glasilu se je Radič zameril vsled tega, ker je vse zadeve svojega ministrskega področja sebi pridržal očividno v nepoznanju celega ustroja. Prej je bilo urejeno, da tajniki in drugi činitelji prosvetnega ministrstva samostojno rešujejo vse zadeve, ki v finančnem oziru zaležejo izpod 5000 dinarjev. To je tisoče in tisoče stvari brez posebne važnosti, a ker Radič vsega tega ni poznal in razumel, je takoj ob nastopu odredil, da se mora vsaka stvar predložiti njemu v podpis. Akti se vsled tega sedaj kopičijo na prave grmade, Radič se pa razgovarja in razgovarja, in »Vreme« mu še posebno zameri, da se celo da briti v svoji ministrski pisarni. —tgr.

Radikalska okolica prosvetnega ministra Radiča. Podtajnik v prosvetnem ministrstvu bo skoro gotovo postal znani bosanski radikal Stjepo Kobasica. Sedaj še iščejo radikalni prvaki način, kako bi dali Kobasici avtonomen in samostojen delokrog, da bi bil takorekoč neodvisen od prosvetnega ministra. Kobasico zahtevajo radikali na to važno mesto, ker je znan kot zagrizen velesrb in so mu znane prilike v Hercegovini, Bosni ter Dalmaciji. Le Kobasica bi lahko zaščitil v omenjenih pokrajinah radikalske strankarske interese. Kobasica se je že posvetoval s Pašičem in tudi temu razjasnil zahtevo po avtonomnem položaju svoje osebnosti v službi prosvetnega podsekretarja. Pašič se strinja popolnoma z intencijami Kobasice. Radikali bodo zahtevali v najkrajšem času še eno podsekretarsko mesto v prosvetnem ministrstvu in to za Vojvodino.

Finančni minister išče posojilo. V razpravah o novih dvanajstinah so vsi govorniki opozicije povdarjali, da je davčni vijak dosegel višek napetosti ter je nemogoče brez nevarnosti katastrofe zadovoljiti zahteve dvanajstin potom davkov. Vlada se radi tega bavi z načrtom, najeti posojilo ter tako pokriti primanjkljaj. Finančni minister dr. Stojadinović bo odpotoval takoj po zaključku parlamentarnega zasedanja v Pariz in London v svrho pogajanj z nekaterimi tamošnjimi finančnimi grupami za najetje posojila.

Desno vozi — levo izogibaj! To, kar se je do sedaj čitalo na tablah, po cestah in mostovih, je dobilo sedaj moč zakona. Finančni minister je bil tako dober in moder, da je to uzakonil potom zadnjih dvanajstin. Dvanajstine, ki znašajo skoraj 4 milijarde dinarjev, so bile v skupščinski razpravi komaj štiri dni, a eden dan je bil malo da ne porabljen za razpravo o vožnji na desno in izogibanju na levo. Cestni vozni red je pač posebno ugoden za RR parlamentarce. Ljudstvo propada pod silnimi davčnimi bremeni, neregulirane reke se razlivajo in povzročajo strašno škodo in nesrečo, a o vsem tem se veliko manj razpravlja, kot pa o voznem redu za ceste, po katerih se še da voziti. —tgr.

Pribičevič doma in v Franciji. Policajdemokratsko časopisje javlja z debelimi črkami, da je bil Pribičevič odlikovan s francoskim redom velikega oficirja častne legije. Pribičevičeva slava je začela uspevati na Francoskem. Najbolje bi bilo, da bi se Pribičevič čisto preselil na Francosko in tamkaj kandidiral na listi narodnega bloka, ki še obstoja med Francozi, a pri nas ga je razbil Pašič. Na Francoskem bi se lahko podal Svetozar kot veliki oficir častne legije v Maroko na boj s protidržavnimi Rifanci. Pribičeviču pa pada ugled doma, a na Francoskem mu raste . . .

Pisemska tajnost. O pisemski tajnosti, ki bi morala biti samoobsebi razumevna in na vsak način zajamčena, je moral nedavno razpravljati naš parlament. Zajedničarski poslanec dr. Bazala je vložil interpelacijo na poštnega ministra radičevca dr. Šuperino, ker se od časov obznane sem vedno krši pisemska tajnost po Hrvatskem in najbrž tudi drugod. Minister pošte in brzojava je v svojem odgovoru najprej povdarjal, da se pod njegovim vodstvom strogo čuva pisemska tajnost in da se mu čudno zdi, če so pritožbe od poprej, zakaj se niso naperile proti njegovemu predniku. Ko se je o celi stvari še naprej razpravljalo, je pa minister le priznal, da se odpirajo pisma iz Amerike in sicer radi tega, da se naslovniki »obvarujejo« pred ropom in tatvino eventualnih dolarjev v pismu. S tem je gospod minister svojo prejšnjo kategorično izjavo o varovanju pisemske tajnosti seveda temeljito ovrgel. —tgr.

Ljuba Davidovič zopet v Beogradu. V Beograd se je vrnil z agitacijskega potovanja po južni Srbiji šef demokratske stranke Ljuba Davidovič. Davidovič se je izrazil povoljno o uspehih, katere je žel kot politik na agitaciji. Poročal bo o utisih najprej klubu, nato bo sklical javno zborovanje, na katerel bo govoril o nasiljih po južnih krajih. Davidovič upa, da ga bo poklical tudi kralj, da mu pojasni položaj v južni Srbiji.

Gibanje srbskih republikancev. Srbski republikanci so priredili v Beogradu politično predavanje, na katerem sta nastopila kot govornika voditelj republikancev Jaša Prodanovič in Trajan. Prodanovič je govoril o teoriji monarhizma, Trajan je očital Radiču, da je prodal celi hrvatski narod, ker hrvatski narod misli še tudi naprej, kakor doslej. Radičevo izdajstvo se bo pokazalo najlepše v rezultatih prihodnjih volitev.

Denar, duh, kruh.

Kaj denar, samo duha in kruha je treba prosveti, se je odrezal Radič, ko se je pričakovalo in zahtevalo od njega, da poda svoje mnenje v prvi vrsti glede stroškov za učna sredstva in učne moči. Njegov odgovor je pri vsej demagogiji prav značilen. Demagogija in neiskrenost leži tekorekoč na dlani.

Najprej Radič ni odstopil niti za eno paro od svoje ogromne ministrske plače, pač pa je radi lepih plač že precej svojih najbližjih sorodnikov spravil v službe svojega resorja, potem je izvedel že precej imenovanj, kjer igra denar tudi zelo važno vprašanje in končno se lahko v splošnem reče, da so ga v prvi vrsti denarne zadeve in skrbi vodile v politiki in posebej še pripravile do sedanjega sporazuma z radikali. Radičeve besede so pa značilne v toliko, v kolikor nehote kažejo na velevažno vprašanje v naši državi — na vprašanje denarja, duha in kruha.

Denarja je pri nas na vsak način veliko. V prometu ga po štatistiki sicer primanjkuje, a za razne potrebe se nepresatno imenujejo ogromne svote in kakor se vidi, se ogromne svote tudi porabljajo. Računar je izračunal, da bi bilo za proračun 13 milijard potrebno 5000 vlakov, vsak z 200 vagoni, po merilu vagonov, ki so nedavno prevažali kovan denar in Sušaka v Beograd.

Denarja se na vsak način zelo veliko rabi, a tu pride v poštev vprašanje duha, kako se te ogromne svote uporabljajo.

Ministrske plače (najmanj po 40 tisoč dinarjev mesečno), posebne ministrske doklade, stroški najvišje uprave, posebni fondi, izdatki za gotove svečanosti itd. gre v težke milijone, vse to se izdjaja in potroša v duhu, ki ne pozna nobenih drugih potreb.

Za invalide, upokojence, razne oškodovance itd. pa pri duhu, ki je v popolnem razmahu za prej omenjene potrebe, ostanejo samo neznatne in bolje rečeno prav sramotne drobtinice. Sedem let so rabili za invalidski zakon, čakali so, da je smrt invalide na veliko reducirala in ko so zakon končno le sprejeli, krije ta zakon invalidske potrebe le v toliko, da si lahko težki invalid s svojo podporo kupi na dan nič več in nič manj kot 1 kg črnega kruha. Upokojenci so še vedno krivično razdeljeni na kronske in dinarske in ko so drugi kolikor toliko oskrbljeni, imajo prvi, ki tvorijo veliko večino, za enako ali pa navadno še daljšo službeno dobo mesečno komaj toliko pokojnine ali oskrbnine, da se z njo že s težavo plačuje samo stanovanje. Za vse drugo se duh, ki je visoke potrebe tako izdatno upošteval, ne briga in tudi upokojenci so prepuščeni redukciji smrti. Ko je nedavno celo finančni minister kot najbolj izrazit predstavnik duha, ki se kaže pri nas pri uporabi denarja in presojevanju potreb, priznal nujnost izenačenja upokojencev, pa do tega le ni prišlo in se je reklo, da upokojenci lahko še čakajo ali da morajo še čakati, ker so nujnejše podpore za oškodovance pri zadnjih poplavah. To bi bilo samoobsebi razumljivo in sprejelo bi se brez ugovora, če na žalost ne bi bili tudi oškodovanci vsled pogostih nesreč obravnavani z istim duhom, kat invalidi, upokojenci itd. Bilo je, kakor rečeno, že mnogo nesreč, a podpore, ki so se delile, dosedaj še niso dosegle n. pr. milijonov, ki jih tako sijajno plačani ministri pokadijo na brezplačnih cigaretah v enem letu.

Duh, ki pri nas upravlja z denarjem in ki ocenjuje razne potrebe, je kratkorečeno duh skrajnega socialnega nazadnjaštva in nepopisne socialne krivičnosti. Če bi bilo le malo duha socialne pravičnosti, bi bilo takoj boljše, popravljanje in zboljšanje bi se pa naravno začelo na ta način, da bi se zmanjševale potrebe zgoraj, da bi se zgoraj začelo štediti, dočim bi se potrebe spodaj, pa najsibo to glede invalidov, poplavljencev, upokojencev ali kogarkoli morale spoznati za najnujnejše ter se kriti vsaj z eno desetino one vneme, ki velja doslej le za potrebe zgoraj.

Duh socialne pravičnosti je potreben, da bi se denar boljše uporabljal, boljše nalagal in da bi tako končno tudi kruh v državi in za vse državljane boljše uspeval. Radič pravega duha ne pozna, ima tudi o kruhu napačne pojme, ko pravi, da je zanj potrebna le zemlja in seljakov znoj, imel bi pa sedaj, ko je na vladi, dovolj prilike, da bi začel v pravem duhu najprej šteditі pri sebi, na čelu svojega resorja, navajati k temu svoje vladne tovariše, končno pa skrbeti, da seljak, ki oskrbuje kruh, ne bo umrl pod neznosnim davčnim bremenom.

Radič je pa tudi s sedanjimi davki zadovoljen in tako od njegove strani ni pričakovati pravične rešitve vprašanja denarja, duha in kruha. — tgr

Po svetu.

Mala antanta. Za konec meseca novembra je bila napovedana konferenca Male antante v Beogradu. O mestu te konference se sicer ni s posebno gotovostjo poročalo, pač pa je čas veljal za nekaj gotovo določenega. Sedaj je pa ta konferenca preložena na nedoločen čas in ko se iz držav Male antante o tem prav nič gotovega ne sliši, pa razpravljajo o tej odgoditvi in o razmerah v Mali antanti precej živahno zlasti ogrski in poljski listi. Večinoma se te razprave strinjajo v tem, da povzroča v Mali antanti največ težav in celo diference rusko vprašanje. Rumunija je iz znanih interesov odločno proti Rusiji in smatra Malo antanto kot zavetišče svojih proti ruskih interesov in ko ne more doseči, da bi se Mala antanta označila kot kaka protiruska zveza, pa ob vseh prilikah dela vsaj na tem, da tudi druge članice Male antante ne priznajo sedanje ruske države. Češka in Jugoslavija doslej samo radi Rumunije še nista priznali Rusije, a razmere so take, da se glede priznanja ne bo dalo ostati neodločno. Treba bo ali priznati Rusijo, ali pa se postaviti na očitno protirusko stališče, kakoršno bi Rumunija hotela in kakoršno ona tudi zavzema vsled svojega spora z Rusijo glede Besarabije. Rumunija je Češki kakor tudi Jugoslaviji že ponovno dala razumeti, da hoče po potrebi sklepati z s sosednimi državami posebne varnostne zveze. To je povdarjal tudi zunanji rumunski minister Duca na zadnji ženevski konferenci. Jasno je, da misli Rumunija v prvi vrsti na Ogrsko in ko se je Mala antanta osnovala v glavnem radi Ogrske ali bolje rečeno proti Ogrski, postaja njen položaj prav čuden, ko si Rumunija išče pri Madžarih to, kar ji češki in jugoslovanski zavezniki ne morejo dati. V ogrskih vladnih listih je bilo zadnji čas mnogo člankov, ki zagovarjajo in priporočajo tesnejše zveze z Rumunijo. Češki zunanji minister dr. Beneš bi razpad Male antante rad preprečil na ta način, da bi francoske vladne kroge pridobil za posredovanje v rusko-rumunskem sporu ali pa vsaj do tega, da bi francoska vlada oficijelno priporočila svojim zaveznikom, naj čimprej priznajo Rusijo. — tgr

Krog sestave čehoslovaškega kabineta. Češko časopisje je že bilo razglasilo provizorično ministrsko listo čeho slovaškega kabineta, kateremu bi zopet predsedoval Švehla, monsignor Šramek pa bi obdržal zdravstveni portfelj. Omenjena ministrska lista je čakala samo še odobritve posameznih klubov. Pri razpravi glede nove vlade v klubih je prišlo do ostrih nesporazumljenj med ljudovci in socijalnimi demokrati, ki so zahtevali zase prosveto. Ravno radi nasprotsva med ljudovci in socijalisti ni prišlo do potrditve Švehlove liste, ampak je Švehla vrnil predsedniku Masaryku mandat za sestavo vlade in nasvetoval kot moža bodočnosti načelnika druge najmočnejše stranke monsignora Šrameka. V katerem pravcu bo krenil v bližnji bodočnosti

slovaški voditelj Hlinka, še ni znano. Po Hlinkovih izjavah njegova stranka ne bo stopila v vlado, dokler ne dobi Slovaška avtonomije. Na velikem javnem strankinem shodu v Bratislavi je izjavil Hlinka, da njegova stranka priznava čehoslovaško republiko in zahteva potom dodatka k ustavi prosvetno samostojnost Slovaške.

Podpis locarnskih pogodb. Dne 1. t. m. se je izvršil v Londonu podpis pogodb,sklenjenih v Locarnu. Pogodbe so dosedaj že ratificirali angleški, francoski, nemški, belgijski in italijanski parlament. Kot opolnomočeni delegatje so pogodbe podpisali za Nemčijo: dr. Luther, dr. Stresemann, državni tajnik Schubert in ministerijalni ravnatelj dr. Gauss; za Francijo: Briand in Berthold; za Belgijo: Vandervelde in Bolin; za Italijo: Scialoja in Giolitti; za Čehoslovaško dr. Beneš in za Poljsko Skrzinski.

Sestanek Briand—Čičerin. Francosko časopisje prav živahno komentira sestanek med Brindom in Čičerinom, ki se je vršil v Parizu, ter mu pripisuje zelo veliko važnost. Razgovor na sestanku se je vršil samo o zunanjepolitičnih zadevah in Čičerin se je pritoževal radi politike Anglije, ki skuša Rusijo obkrožiti ter jo osamiti. Govor je bil tudi o Locarnu in Briand je izjavil, da Zveza narodov nikakor ni proti sprejetju Sovjetske Rusije v zvezo.

Proslava 700letnice sv. Frančiška Asiškega v Italiji. Mussolini je odredil, da se začne takoj s predpripravami za proslavo 700letnice sv. Frančiška Asiškega. Slavnost se bo vršila po celi Italiji meseca marca 1926. Iz ministrskega predsedništva se je odposlal na vse državne urade in kulturne organizacije poseben manifest, v katerem je naslikan sv. Frančišek kot za Dantejem največji mož Italije, kojega 700letnica se mora proslaviti na kar najbolj svečani način.

Z marokanskega bojišča. Rifanci so vrgli proti Francozom 5000 ljudi in začeli novo ofenzivno prodiranje pri Soltace. Francozi javljajo, da so storili vse, da se zaustavijo rifanski napadi.

Kitajske zmede. Na Kitajskem so zopet nastale nove zmede. Velik del čet generala Čangsolina se je uprl ter odrekel svojemu poveljniku pokorščino. V Čangsolinovih rokah je ostala edino še mukdenska provincija, dočim je zavladala v ostalih delih Mandžurije anarhija. S propadom Čangsolina je postal sedaj najmogočnejši general njegov rival, krščanski general Feng-Ju-Hsiang, čigar čete so zasedle že velik del ozemlja, ki je preje spadal pod oblast Čangsolina. General Feng je nato poslal svojemu nasprotniku ultimat, da se mora zavezati, da se ne bo nikoli več vmešaval v notranje zadeve kitajske države, v nasprotnem slučaju ga pa napade. Ker se Čangsolin ni udal, je pričakovati vsak hip vojne med obema generaloma, ki se bo končala gotovo v korist Fenga, ker je njegov nasprotnik vsled upora svojih čet preveč oslabljen ter razpolaga k večjemu s kakšnimi 10.000 možmi. S porazom Čangsolina je zadan težek udarec zlasti Japoncem, kojih eksponent je Čangsolin v resnici bil. Japonska mu je oborožila in izvežbala armado ter ga vedno denarno podpirala. Tako je od dne do dne rastel japonski prestiž v Mandžuriji. Sovjetska Rusija tega ni mogla mirno gledati in njeni zviti diplomatje, osobito poslanik v Pekingu Karahan so kmalu našli pripravno sredstvo, da so omejili moč Čangsolina. Spravili so na krmilo osrednjih provinc odločnega svojega prijatelja, generala Feng, ter mu postavili močno armado, katero so izvežbali ruski častniki. Med tem je sovjetska vlada delovala tudi med pristaši Čangsolina in posledica tihega dela sovjetskih agitatorjev je bil upor v armadi generala Čangsolina. Zadnje dni se je zopet pojavil še nov rival, general Syn-Čuan-Fang, kojega najbrž podpira kaka evropska velesila. Ima precej močno armado, ki je dobro oborožena. Največja reva pri teh zmedah je centralna kitajska vlada v Pekingu. Pravzaprav je ta vlada samo na papirju, ker nima nobene oblasti ter živi v vednem strahu, da jo nekega dne prežene kak general ter zasede njeno mesto kot diktator. Glavni cilj teh generalov je pač Peking, za njega se vršijo že dolgotrajni boji, toda zasesti si ga še nobeden ni upal. Iz vseh znamenj pa se da sklepati, da se bo vnel med generali kmalu odločilen boj za posest cele države. Ta boj pa najbrž ne bo privedel do zaželjenega cilja, da bi prišla cela Kitajska v roke ene močne vlade ali diktatorja. Evropskim velesilam, Ameriki in Japonski je mnogo na tem, da se Kitajska ne konsolidira, ker bi potem postala nevarna zaveznica najbližnjega močnega soseda: Sovjetske Rusije. Zato bodo te države še nadalje podpirale posamezne generale, da se lasajo med seboj.

Iz Slovenije.

Slika napredne SHS prosvete bo še bolj popolna, ako se objavi tudi to: Poleg mnogih zgolj iz političnega strankarstva izvirajočih krivičnih premeščenj krščanskih učiteljev in učiteljic, je ponekod po par sto otrok brez učiteljev; drugod pa so zopet učne moči brez potrebe; tako sta n. pr. v Strnišču še zdaj dva razreda za 25 otrok, tako da ima vsak učitelj komaj en ducat otrok pred seboj, kadar vsi v šolo pridejo. Vse v blagor in napredek naroda! —ak.

Iz Dravskega polja. Klic vsem človekoljubom: Zaprite peklensko žrelo! Po prevratu se je začelo gibanje za iztreznjenje ljudstva lepo širiti ter je tudi od naše začetne deželne vlade v Sloveniji uživalo vso pomoč. Zadnja leta pa je menda finančni minister brez vsakega drugega zakona in brez posveta z drugimi ministri s svojim taksnim zakonom alkoholni pekel na široko odprl: ne le, da se gostilniške koncesije delijo zdaj iz Beograda, ampak poleg tega lahko vsak trgovec za malenkostno takso toči vse alkoholne pijače. Tako so sedaj trgovine postale ponekod cele beznice, ki so vedno polne obiskovalcev. Moški je poprej bolj redko sam hodil v trgovino; zdaj se mu nudi lepa prilika, da si malo »grlo splakne«, pa gre sam kupit škatljo užigalic ali pa kvas za kuhinjo. Tam čepijo po pol dneva od alkohola »podubruljene« postave; enim se čez ustne valijo umazane govorice, drugi z očmi že topo buli v svet ali v svoj glažek, dokler ga slednjič trgovec s kakim samaritom ne pošlje domov, ali ga pa da zavleči na slamo ali pa za plot . . . Doma pa žena z deco gara in strada ter s strahom čaka, kdaj se bo vrnil zverina-mož in pa kdaj bo zapel boben . . . Ljudski zastopniki, nastopite zoper ta sramotni »zakon«!

Al. Kokelj.

Spomini ruskega državnika Vitteja.

Druga knjiga Vittejevih »Spominov«*) obsega 570 strani. Vitte opisuje tu svoje delovanje kot ministrski predsednik, opisuje revolucijo in riše svoje osebne razmere do carja in raznih drugih oseb. Hudo kritikuje delovanje reakcijonarnih ministrov, svojih naslednikov ter ugotavlja razne zgodovinske dogodke. Naj navedem tu le nekatere odlomke.

Ko je bil S. J. Vitte par mescev ministrski predsednik, že ni bilo pravega soglasja med njim in carjem. Nekega dne je Vitte srečal v carjevi sprejemni sobi generala Trepova. Ta mu je rekel, da naj bi se dalo iz Gospodarske banke dva milijona rubljev posojila oficirju Skalonu, ki ima za ženo hčer Homjakova, predsednika Gospodarske dume. Vitte mu je odgovril, da naj se dotičnik obrne naravnost na Gospodarsko banko, a da v takem kritičnem času ne bo dobil posojila. Čez nekaj dni potem pride k Vitteju finančni minister Šipov, ki mu je tako govoril: »V svoji vesti se smatram dolžnega, da povem Sergeju Juljeviču neko reč. Ko sem zadnjič poročal carju, mi je ta ukazal, da naj dam iz Gospodarske banke nekemu Skalonu dva milijona rubljev posojila in je še pristavil zraven: Prosim Vas, da o tem ničesar ne poveste ministrskemu predsedniku.« Vitte: »Dobro, ministrski predsednik o tem ničesar ne bo vedel, vendar pa mi povejte, kako ste v tem postopali.« Šipov je odgovoril, da se je vrnil v ministrstvo in je napisal carju poročilo, da je njegovo povelje izpolnil, pristavil pa je, da banka nima pravice dajati takih posojil in da to posojilo tudi ni zavarovano. Vitte: »Kaj je na to rekel car?« Šipov: »Car mi je vrnil poročilo z nadpisom: izpolnite moje povelje, ker je posojilo iz banke že izplačano.«

— — —

Ko je car objavil manifest, da narodu dá ustavo, so si različni stanovi to jako različno predstavljali. Dvorjanstvo (aristokrati) je hotelo imeti aristokratično monarhijo; trgovski stan, veliki kapital je sanjal o buržuazni monarhiji. Inteligenca, t. j profesorji, zdravniki itd. so imeli v mislih demokratično konstitucijonalno monarhijo in spet preiti k buržuazni republiki kakor je v Franciji. Kmetje so želeli več zemlje, parcelacijo veleposestev, delavci so stavili vsemogoče zahteve, le uradniki so želeli imeti absolutnega carja. Iz tega je razvidno, da vsem ni bilo mogoče ustreči. Zato z Dumo tudi nihče ni bil zadovoljen.

— — —

Mir z Japonsko je bil že sklenjen, a ruska armada je bila oktobra leta 1905 še vsa v Mandžuriji. Radi stavke poštnih uradnikov in telegrafistov na sibirski železnici ni bilo nobene zveze med Rusijo in armado. V armadi so se pojavljale gorostasne vesti o revoluciji v Rusiji, da je car z družino moral zapustiti državo, da so v Petrogradu pobesili vse ministre itd. Tudi v armadi se je širil revolucijonarni duh. Koncem oktobra 1905 je prejel Vitte od generalissima Lineviča iz Mandžurije telegram: K aktivni armadi je prišlo iz Rusije štirinajst anarhistov — revolucijonarcev, da bi jo ščuvali k uporu. Vitte je telegram predstavil carju, ki ga je vrnil z nadpisom: Upam, da jih boste dali obesiti. Na to sta na Vittejev predlog general Meller-Zakomeljskij od evropske in general Rennenkampt od mandžurske strani naredila red na sibirski železnici. Uporni uradniki so bili ali odstranjeni ali pomorjeni. Ker je bila v Sibiriji še stavka, so dotično povelje poslali generalu Rennenkampfu s telegramom čez Ameriko in Japonsko. Odslej se je armada redno vračala iz Mandžurije v domače kraje in revolucija v evropski Rusiji je ponjenjala.

— — —

Kake so bile razmere na carskem dvoru in kakšni ljudje so imeli pri carju vpliv, naj kaže tale dogodek: Carica je zelo ljubila svojo dvorsko gospico Ano Tanejevo. Hotela jo je omožiti s kakim višjim oficirjem. Najprej je poskusila z generalom Orlov, toda ta se je spretno izognil. Za njim je prišel na vrsto nek oficir Virubov, katerga je vjela. Slovesna poroka je bila v Carskem selu. Carica je silno plakala pri slovesu. Carski vlak je popeljal nevesto v Petrograd, a ni minulo leto, že je bil njen zakon z Virubovim razvezan. Ta Ana Virubova je ostala tudi po ločitvi zakona v ozki zvezi s carico. K njej so hodili razni gospodje, njih soproge in hčere priporočat se za razne milosti in usluge, katere jim je izprosila od carja ali je nanj vplivala, da so prišli do dobrih služb. Kake sposobnosti so imeli ljudje, ki jih je priporočala ta ženska, o tem Vitte ne govori. Pove pa, da je med tem umrl general Orlov. Na njegov grob sta hodili plakat carica in Ana Virubova.

— — —

Zanimivo je, kako je Vitte izvedel, da se Moskva pripravlja na upor. Takole pripoveduje v svojih »Spominih«: Ko sem v Kijevu upravljal jugozapadne železnice, je prišla k meni neka gospica ter me je s solzami v očeh prosila, da bi ji preskrbel kako službo. Nastavil sem jo v neki pisarni. Od tega časa je nisem več videl Nekaj tednov po 17. oktobru l. 1905 pa je prišla ta bivša deklica k meni ter se mi je predstavila kot soproga moskovskega sodnika Č. Pravila je, da se je v okolici Kijeva omožila z nekim posestnikom, a mož je umrl. Potem je prišla v Moskvo, kjer se je zopet omožila z omenjenim sodnikom, s katerim živi v prav srečnem zakonu. V Kijevu se je seznanila z bogato sosedo. Tudi njej je umrl mož in je kakor ona prišla v Moskvo, kjer se je zaljubila v mladega posestnika. Ta mladi človek je voditelj revolucijonarnega gibanja v Moskvi. Njena prijateljica je dala za ta namen njemu skoraj vse premoženje. Pripravlja se resnično upor z vsemi atributi z barikadami, bombami itd. Policija o tem nič ne sluti, vojaštva je malo in še to je demoralizovano. Ona je prišla to povedat iz ene strani radi hvaležnosti, ker ji je v Kijevu službo preskrbel in tako življenje rešil, iz druge strani pa hoče rešiti tudi svojo prijateljico na ta način, če bi se skril ta mladi človek a če ostane v Moskvi, bo poginil on in ona ž njim.

Ženska je govorila resnico. Moskva z okolico se je v resnici pripravljala na upor. Strašen strah je zavladal v Petrogradu, ker v Moskvi je bilo le malo vojaštva. Povsod so iskali, a vojakov je bilo le malo na razpolago. Na zadnje so poslali tja večji del Semenovskega polka in energičnega admirala Dubasova kot gubernatorja. Edino ta je s pričujočnostjo svojega duha rešil položaj ter je potlačil upor. Glavne krivce so prijeli in kaznovali. Oni mladi človek, voditelj upora, je s svojo damo zapustil Moskvo ter se preselil v okolico k znanemu posestniku. Policijski agenti so šli, da jih aretirajo. Posestnik jih je povabil na čaj. Med tem, ko so pili, je mladi človek zbežal s svojo damo in je šel čez mejo v inozemstvo.

— — —

*) S. J. Vitte: Vospominanija, tom II. Berlin 1922.

Ako piješ „BUDDHA“ čaj,
vživaš že na zemlji raj!

Koncert Prosvetnega društva v Celju. Na praznik, dne 8. t. m., priredi pevski zbor Prosvetnega društva pod priznano spretnim vodstvom g. Mihelčiča veliki pevski koncert v proslavo Slomškove rojstne obletnice v Narodnem domu. Začetek ob petih zvečer. Koncert bo otvorilo Slomškovo »Preljubo veselje.« Potem pa bodo sledile številne pesmi naših najboljših in najnovejših skladateljev. Slišali boste n. pr.: Zrelo žito, E. Adamič; Kmečko pesen, dr. Schwab; Risto Savinov: Tam čez jezero«; Mihelčičevo: Koso, ki se bo pela prvič; ravno tako Manova: Tinica; Fr. Gerbičevo Žitno polje; ženski zbor: Zima je proč, iz Asum pcije H. Sattnerja; E. Adamičeva: Vragova nevesta itd. Nstopita tudi solistinja gdč. Mihelčičeva in bariton solist g. Mirko Močan. Vsak bo pel dve lepi pesmi. Pevski zbor Prosvetnega društva je danes že daleč naokoli znan kakor prvovrsten pevski zbor in to bo tudi dokazal zopet na tem koncertu. Zato vabimo vse prijatelje lepega petja in vse častilce našega Slomška, da se koncerta prav gotovo udeležijo, kajti kaj takšnega se ne bo zopet kmalu slišalo.

Ustanovni občni zbor Slomškove tiskovne zadruge v Celju se vrši dne 10. t. m., ob ½12. uri dopoldne v dvorani hotela »Beli vol« v Celju. Vsi oni, ki so dobili vabilo na udeležbo tega občnega zbora, so uljudno vabljeni, da se istega prav gotovo udeležijo. Ker je predmetna zadeva za naš pokret velike važnosti, smo prepričani, da se bo vsak vabilu odzval. — Pripravljalni odbor.

Vagon je zgorel. Na postaji Poljčane je v noči od pondeljka na torek zgorel tovorni voz. Ni še ugotovljeno, kako je nastal ogenj. Vagon je bil natovorjen z galanterijsko robo, ki je uničena ter znaša škoda baje 7 milijonov din.

Ubit od električnega toka. V Laškem pri Celju se je smrtno ponesrečil električni monter Henrik Bahun. Pri novem vodu, ki vodi iz Fale, je vršil neka popravila. Najbrž se je neprevidno dotaknil električnega voda, kajti nenadoma ga je vrglo z lestve. Padel je 8 m globoko ter obležal mrtev.

Iz Kronske gore. Kakor znano, so letos s 1. novembrom sprejeli frančiškani župnijo sv. Petra na Kronskigori. Na novo postojanko došli bratje so prišli čisto praznih rok. Bog pa, ki svojih nikoli ne pozabi, se je tudi na nje milostno ozrl ter jim naklonil toliko dobrih, usmiljenih in plemenitih src in to zlasti iz Maribora, da so jim prazne roke napolnili z mnogimi najpotrebnejšimi dobrotami. Ker se pa obdarovani otroci sv. Frančiška na Kronskigori ne morejo vsakemu dobrotniku posebej zahvaliti, se tem potom javno vsem skupaj zahvaljujejo in kličejo vsem: Bog Vam povrni!

Velenje. V nedeljo, dne 29. novembra, smo na skromen, a vendar slovesen način obhajali v dveh razdelkih Krekov dan. Ob pol 11. uri dopoldne je bilo sv. opravilo za pokojnim g. dr. Krekom v Šaleku. Sv. mašo je daroval č. g. kaplan Guzej iz Šmartna. Po sv. opravilu se je vršil v Šaleku pri g. Verdev v zgornjih prostorih sestanek strokovne in politične organizacije velenjskih in zabukovških rudarjev ter obenem se je sprožila tudi misel o potrebi ustanovitve okrožja Delavske zveze s sedežem v Velenju, ker tukaj organizacija že obstoja dalje časa. Ustanovitev teh organizacij je v ostalih krajih Šaleške, Mislinjske in Savinjske doline potrebna. V vsaki župniji se naj ustanovi delavska politična organizacija. Obrnili se bomo do naših somišljenikov in do čč. gg. dušnih pastirjev, da nam bodo šli v tem oziru na roko, ker drugače je nemogoče razviti krščanska delavska načela med delovnim ljudstvom. Popoldne po večernicah smo predstavljali v Šmartnu v Društvenem domu dr. Krekovo igro »Tri sestre«. Igralci so rešili v splošno zadovoljnost prav izvrstno svoje vloge. Vsa hvala gre igralcem za trud, posebno pa še č. g. kaplanu Guzeju, ki je nam vneto priskočil na pomoč s svojim delovanjem. Vršila se je tudi deklamacija, katero je deklamiral dijak Štukovnik; govorila sta o Krekovem delovanju predsednik Jelen iz Velenja in Uranjek, ki je v posebno ginljivih besedah živo orisal delo pokojnega Kreka. Le škoda, da je zapadel prejšnji dan na debelo sneg, ki je mnogim zaledenil pot v Šalek in v Društveni dom. Želja vseh je, da se predstava po božičnih praznikih še enkrat ponovi. Izrazila pa se je tudi želja, da se omenjena igra ponovi v Grižah pri Celju.

Železniška nesreča v Dobovi. V nedeljo se je pripetila na progi Zagreb—Zidanimost, pri postaji Dobova železniška nesreča. Pet tovornih vagonov je pri vlaku, ki je privozil iz Zidanegamosta, skočilo s tira ter se prevrnilo. Ker vlak ni mogel takoj obstati, je vlekel prevrnejene vagone žini 200 m močno razdejana, tako da je trajalo popravilo še nekaj časa s seboj po tiru. Proga je bila pri tem v dolkljub pomožnim vlakom iz Ljubljane in Zagreba, okrog 12 ur, predno se je promet zopet lahko vršil. Med tem časom so vozili vlaki iz Zagreba za Maribor preko Varaždina, v Ljubljano pa preko Karlovca. Materijalna škoda je zelo velika, človeških žrtev pa k sreči ni bilo.

Dnevne novice.

Razsodba v beograjskem generalskem procesu. Razprava vojaškega sodišča proti generalu Mitroviču je bila dne 28. m. m. končana. V razsodbi se obdolžuje general samo radi dveh disciplinarnih pregreškov ter obsoja na 1 mesec in 10 dni zapora. General Mitrovič je vložil proti razsodbi priziv.

Smrtne obsodbe v »baranjskem procesu«. Iz Ogrske prihaja zopet vest o novem škandalu madžarske justice. V takozvanem baranjskem procesu v Pečuhu je bilo dne 29. m. m. 25 oseb obsojenih na smrt. Obtoženi so veleizdaje, ker so baje hoteli osnovati baranjsko republiko. Razveseljivo je samo to, da se vseh 25 obsojencev nahaja v inozemstvu inzen območja madžarskih oblasti. Med obsojenimi so Bela Linder, bivši vojni minister v Karolijevem kabinetu, slikar Peter Dobrovič in beograjski novinar Josip Flam.

Trdovratnost nazarenca. V Mostarju je bil obsojen nazarenec-vojak na 4 leta ječe, ker se je branil nositi orožje. Ko je prestal kazen, so ga poslali zopet v vojake, a zopet ni hotel prijeti za orožje. Trdovratnega so tirali od vojakov v zapor, kjer mu bodo prisodili novo kazen.

Nasilni norci. V beograjski umobolnici sta dva umobolna nevarna zločinca napadla bolničarje ter jih šest ranila, nato pa pobegnila iz zavoda ter se tako skrila, da jih še dosedaj niso nikjer našli. Na nerazumljiv način sta se preskrbela z močnimi železnimi palicami, nato pa napravila v svoji celici tak kraval, da so ju prišli bolničarji mirit. Komaj pa je prvi stopil v sobo, je dobil s palico tako po glavi, da se je nezavesten zgrudil. Isto se je dogodilo drugemu in tretjemu. Nato sta nasilna norca naskočila še tri strežnike, ki so se jima bližali, ter jih s strašnimi udarci pobila na tla ter zatem izginila. Težkoranjene bolničarje so morali prepeljati v lolnico.

Ubil glavno pričo. V kavarni Lloyd v Sisku je znani orjunaš Zvonko Dulšič ubil 19 letnega mesarja Lukeža Uzelca na ta način, da mu je prerezal z nožem vrat in ga sunil trikrat z ostrino v prsa. Dulšič je obležal pri priči mrtev. Vse po Sisku govori, da je padel Uzelac kot smrtna žrtev radi tega, ker bi bil nastopil 9. t. m. kot glavna priča v zadevi uboja, kojega glavni krivci so orjunaši. Policija je zaprla nekaj orjunašev iz Siska in Čapraga.

Novo pošiljatev kovanega drobiža pričakuje v kratkem zopet Narodna banka. Pošiljatev pride dne 7. t. m. v Sušak, kamor jo pripelje francoski parnik. Denar je kovan v Parizu v francoski državni delavnici. Pošiljatev obstoji iz 22 vagonov dvo-, eno- in poldinarsikh novcev.

Notar g. dr. J. Barle umrl.

Danes zjutraj ob pol osmi uri je umrl mariborski notar g. dr. Josip Barle. Bolehal je na lahnem prehladu komaj dva dni in danes zjutraj mu je odreklo srce. Rajni je bil rojen v Slovenjgradcu kot sin šolskega ravnatelja. Gimnazijo je dovršil v Mariboru, pravne študije na Dunaju. Bil je najprej notar v Slov. Bistrici, dolgo let v Kozjem in kmalu po prevratu se je preselil v Maribor. Blagopokojni je bil zaveden narodnjak in je kot tak zelo veliko storil za vsestransko povzdigo trga Kozje in celega brežiškega okraja. Precej let je bil župan trga Kozje, ud brežiškega okrajnega zastopa, ustanovitelj in dolgoletni načelnik okrajne hranilnice v Kozjem. Bil je vesele narave, z vsakim prijazen in po možnosti napram vsakemu postrežljiv. Ravno radi uljudnosti in postrežljivosti je bil priljubljen pri kmetskih in inteligentnih slojih. V vojnem času je vodil kot kozjanski župan prehrano trga Kozje. Barletovega požrtvovalnega in uspešnega prehranjevalnega truda in dela mu Kozjani ne bodo pozabili nikdar, ampak se ga vedno spominjali kot medvojnega krušnega očeta. Ne smemo tudi pozabiti, da je bil rajni izboren jurist in radi pravnega znanja iskan ter upoštevan od višjih juridičnih krogov.

Blagopokojni je bil čislan, spoštovan in ljubljen v celem brežiškem okraju. Staro in mlado, kmet in izobraženec v brežiškem okraju sta žalovala, ko se je preselil gospod notar kmalu po prevratu iz Kozjega v Maribor. V Mariboru se je udomačil prav hitro, spoznali in vzljubili so ga tudi vsi Mariborčani ne oziraje se na narodnost in strankarsko pripadnost. Rajni je bil zaveden, požrtvovalen in delaven narodnjak v onih časih procvita nemškutarstva, ko je bilo greh biti Slovenec. V Kozjem in brežiškem okraju je bil v prvih letih svojega slovensko-zavednega delovanja trn v peti nemškutariji, a ga je tudi ta med vojno začela spoštovati ravno radi njegovega neumornega delovanja na takrat težavnem polju prehrane.

Iz Kozjega v Maribor se je preselil rajni notar po lastni izpovedi predvsem radi tega, da bi imel na stara leta v Mariboru več ugodnosti nego na deželi. Žalibog ni užival dolgo mestnih prijetnosti, ker mu je neizprosna smrt upihnila življenje v starosti 61 let.

Vsi, ki smo poznali blago, pošteno, narodno zavedno in darežljivo dušo rajnega g. notarja, mu bomo ohranili trajno hvaležen spomin! Počivaj mirno blagopokojni rodoljub, žalujoči rodbini Barle in Kobi naše iskreno sožalje.

— — —

Iz Maribora.

Opozarjamo vse obiskovalce političnih predavanj, da se vrši jutri, v četrtek, drugo zanimivo predavanje o »državi«.

Mariborčani! Ena želja se bo vam letos prav gotovo do zadnje pičice izpolnila in ta je: videli in gledali boste z lastnimi očmi poslanca z nebes — sv. Miklavža. Tako slovesnega prihoda že ni imel dolga leta. Pa tudi vi vsi se morate pripraviti, da ga dostojno in nad vse prijazno sprejmete. Miklavž bo nastopil dne 5. decembra ob 20. uri v dvorani Zadružne gospodarske banke. Na prošnjo uprave Ljudskega odra se je odločil, da bo delil tudi darila. Radi tega opozarja uprava, da naj vsi izročijo darove do sobote dopoldan v pisarni Prosvetne zveze, Aleksandrova cesta 6-I, katere naj bi Miklavž razdelil. — Miklavžev večer bo imel značaj družabnega večera pri pokritih mizah. Sodeluje tudi orkester. Za dobro kapljico je preskrbljeno. Vstopnina za osebo 5 D. Dvorana bo zakurjena.

Telovadna akademija Dijaškega Orla dne 8. t. m. obeta biti res nekaj izrednega in izbranega. Pričetek akademije bo ob petih popoldan v dvorani Zadružne gospodarske banke, Aleksandrova cesta 6. Spored akademije je: 1. Orli, vaje. 2. Proste vaje članic za leto 1926. 3. Skupine. 7. Vaje s kiji. 8. Vaje mladenk s šerpami za leto 1926. 9. Naraščajske vaje s palicami. 10. Vaje na drgu. 11. Vera, upanje in ljubezen, simbolične vaje za mladenke. 12. Koroški stražarji. Cene vstopnic: sedeži po 15, 10, 6 din., stojišča po 4 din. Blagajna bo odprta na dan akademije eno uro pred pričetkom iste. Prijatelji katoliškega dijaštva, pridite in pokažite, da umevate in cenite delo in trud slovenskega katoliškega dijaka!

Orlovski odsek priredi za svoj naraščaj v petek pop. ob petih v dvorani Zadružne gospodarske banke: Miklavžev večer. Starši, ki nameravajo obdarovati svoje male, naj izročijo darove z natančnim naslovom v pisarni Prosvetne zveze, Aleksandrova cesta 6 I. Darovi se sprejemajo le od 8. do 12. in popoldne od 3. do 6. ure, v petek pa samo do 12. ure opoldne.

Daljeslužeči podoficirji mariborske garnizije priredijo dne 7. t. m. v Götzovi dvorani plesni venček pod pokroviteljstvom komandanta mesta polkovnika g. Svetoslava Stojadinoviča. K plesnemu venčku se vabijo vsi podoficirjem naklonjeni meščani, prijatelji in znanci. Predprodaja vstopnic od 4. t. m. v trgovini Zlate Brišnik, Gosposka ulica. Toaleta promenadna. Ker je vstop dovoljen le z vabilom in ni izključeno, da se bo kdo prezrl pri dostavi vabil, se vsakdo naproša, da se tozadevno obrne na g. Zlato Brišnik.

Tečaj iz nemščine. Za začetnike se v kratkem prične nov tečaj iz nemščine in sicer po praktični Berliz-metodi. Javiti se je ustmeno ali z dopisnico (z naslovom) na prof. Favai-a, gimnazija.

LISTEK.

— — —

Mali svet naših očetov

Roman treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro. Prevod iz italijanščine.

80

Ljubki razgovor z otrokom ga je nekoliko pomiril in razveselil njegovo dušo. Prišla mu je do zavesti velika dolžnost, ki jo ima odsedaj naprej napram svoji ženi: V volji in dejanju se hoče pokazati moža, naj velja kakršnokoli žrtev, s svojimi deli hoče braniti proti njej svojo vero, odditi hoče, delati, trpeti. In potem . . ., in potem . . . če bo Bog hotel, da bodo grmeli topovi za Italijo, potem naprej, pa četudi pride avstrijska krogla, ki bi povzročila, da bi jokala in molila tudi ona!

Spomnil se je, da še ni molil večerne molitve. Ubogi Franco, nikdar se ni zgodilo, če je molil v postelji, da ne bi zaspal pri prvi polovici. Čutil je, da je dovolj miren, pomislil je, da bo mogoče Luiza zelo pozno prišla ter se zbal, da bi zaspal. Vprašal se je, kaj bi rekla, če bi ga našla spečega. Počasi je vstal, zmolil svojo molitev, prižgal luč, sedel k pisalni mizi, začel brati ter je na stolu zaspal.

— — —

Zbudila ga je Veronika, ki je ropotala s svojimi cokljami po stopnjicah. Luiza še ni bila prišla. Kmalu nato je vstopila in ni bila prav nič začudena, ko je videla,, da je mož pokonci.

»Štiri je ura«, je rekla. »Če hočeš odpotovati, manjka še pol ure.« Odpotovati je moral ob pol petih, če je hotel biti gotovo v Menaggiu do prvega parnika, ki je

prihajal iz Colica. Namesto, da bi šel v Como in od tam v Milan, kakor je bilo oficijelno javljeno, je moral Franco v Argegnu izstopiti ter iti na S. Fedele ter nato preko Val. Mara ali preko Orimenta in Generosa v Švico.

Franco je pomignil svoji ženi naj molči, da ne bi zbudila Marije. Nato ji je še tiho pomignil, naj pride k njemu.

»Šel bom proč«, je rekel tiho. »Sinoči sem bil hudoben napram tebi. Prosim te, da mi odpustiš. Drugače bi ti moral odgovoriti, četudi bi imel prav. Saj poznaš moj temperament. Odpusti mi. Vsaj jezna ne bodi name.«

»Prav res ne občutim nikake jeze«, je odgovorila Luiza nežno, kakor človek, ki je z lahkoto prijazen, ker se čuti vzvišenega.

Zadnje priprave so se izvršile molče, tudi kavo sta molče povžila. Franco je šel nato k stricu, s katerim se zvečer ni poslovil, da ga še enkrat objame. Potem je stopil sam v spalnico, pokleknil pred Marijino posteljico ter se z ustnicami dotaknil ročice, ki je visela s posteljice. Ko se je vrnil v salon, je dobil tam Luizo, z ogrinjačem in s klobukom. Vprašal jo je, ali gre tudi ona v Porlezzo. Da, gre. Vse je bilo pripravljeno, ročno torbico je držala Luiza, kovček je bil v čolnu, Ismael je čakal ob stopnjicah pristana, eno nogo je imel na stopnjicah pristana, eno nogo je imel na stopnjici, drugo na sprednjem delu čolna.

Veronika je spremila popotnike s lučjo ter želela gospodarju srečno pot. Bila je vsa potrta, ker je slutila vihar.

Še dve minuti in težki čoln, ki ga je vodil Ismael z mirnimi in počasnimi »vesli za potovanje«, je plul pod zidom zelenjadnega vrta. Franco je gledal skozi okence. V slabotni svetolbi zvezdnate noči brez mesečine so se videle vrtnice, kapere, agave, ki so visele po zidu, videl so se pomaranče, nešplje, pinija. Zbogom, zbogom! Pluli so mimo pokopališča, mimo »Zocca de Mainé«, cestice, po kateri je tolikokrat šel z Marijo, mimo Tavorella. Franco ni več gledal. To noč ni gorela v čolnu običajna luč, zato ni mogel videti svoje žene, ki je molčala.

»Ali greš v Porlezzo radi notarskih listin«, je rekel, »ali samo zato, da me spremiš?«

»Tudi radi tega!« je žalostno zašepetala Luiza. »Hotela sem ti biti zvesta prav do konca in ti si radi tega užaljen. Najprej me prosiš odpuščanja, nato pa mi rečeš kaj takega. Vidim, da človek ne more biti zvest resnici, ne da bi pri tem zelo, zelo zelo trpel. Potrpljenje, sedaj sem krenila na to pot. Ali sem šla zato, da te spremim, to ti veš. Ne ponižuj me, da bi ti morala sedaj to reči!«

»N e p o n i ž u j m e!« je vzkliknil Franco. »Ne razumem. Sicer pa sva v tolikih stvareh tako različna. Moj Bog! Kako različna sva! Ti imaš sebe vedno tako v oblasti, vedno znaš tako jasno izraziti svoje misli, vedno jih znaš ohraniti tako čiste, tako hladne!«

Luiza je zašepetala:

»Da, različna sva.«

Prav do Cressogna ni nobeden več izpregovoril besede. Ko so prišli blizu vile stare matere, je začela Luiza govoriti in je skrbela, da pogovor ni zastal, dokler niso odšli mimo vile. Ponovila je še enkrat vso določeno pot, rekla mu je, naj vzame samo ročno torbico, zakaj kovček bi ga od Argegna dalje preveč oviral. Govorila je o tem že z Ismaelom, ki je prevzel naročilo, da ga bo prinesel v Lugano in odpeljal od tam v Torin. V tem pa je bila vila stare matere s svojimi zlobnimi zvijačami že mimo.

In sedaj so bili pri svetišču Caravine. Dvakrat sta se srečala Franco in Luiza tekom svoje ljubezni pod oljkami, osmega septembra, na praznik Caravine! In pustili so za seboj tudi ljubko, majhno cerkvico, obdano z oljkami, pod strahotnimi pečinami vrha Cressogna. Zbogom cerkvica, zbogom preteklost.

»Ne pozabi«, je rekel Franco skoraj trdo, »da mora moliti Marija vsako jutro in vsak večer. To ukazujem jaz.«

»To bi storila jaz tudi brez povelja«, je odgovorila Luiza. »Vem, da Marija ni samo moja.«

Molčala sta do Porlezze. Zapustili so mirno pristanišče Valsolde, videli druge doline, druga obzorja, jezero, ki se je valovilo v prvi jutranji zarji. In vse to je spravilo oba popotnika na druge misli. Mislila sta, ne da bi vedela čemu, na negotovo bodočnost, polno šepetanj, ki so se skrivaj čula v težkem avstrijskem molku, ter oznanjevala velike stvari. Od obrežja Porlezze je nekdo kričal. Ismael je hitro veslal tja. Bil je voznik Toni Pollin, ki jim je kričal, naj se požurijo, če nočejo zamuditi parnika v Menaggio.

Prišli so zadnji trenutki. Franco je odprl stekleno okence pri vratih ter gledal onega moža, kakor da bi se silno zanimal za njegove besede.

(Dalje prihodnjič.)

Kavarna »Evropa«, čez cesto od kolodvora, dnevno koncert, vsi časopisi na razpolago, dobre pijače, postrežba točna. Se priporoča! — Za Jos. Cizela — Gabro Valjak. 519

Sveže tropine

se začasno oddajajo v manjših množinah v pivovarni Th. Götz v Mariboru. 579

Vozni red

veljaven od 15. oktobra je izšel v Tiskarni sv Cirila
Cena 1.50 D.

ARGUS je naš najboljši domači obveščevalni zavod
ARGUS ima v vseh mestih zanesljive poverjenike
ARGUS daje obvestila o vsem, posebno pa o stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podvzetjih in zasebnih oseb
ARGUS-ove informacije so vedno točne, izčrpne in hitre
ARGUS se nahaja v Vuka Karadžiča ul.11, Beograd
ARGUS-ov telefon: 6-25, brzojavni naslov: Argus

Širite „Našo Stražo“!

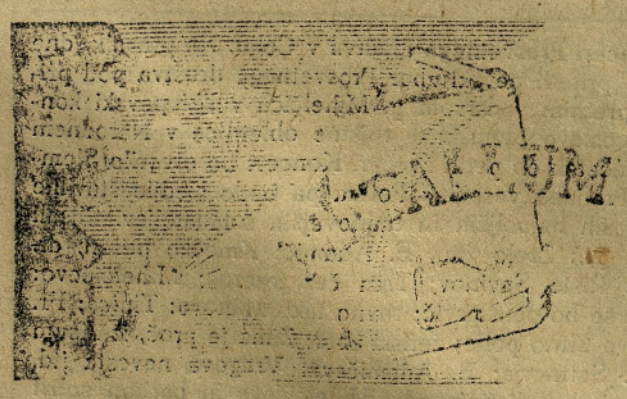

nedosegljiva glede trajnosti in jakosti žarenja!

ŠALAMA
prvovrstna
novo blago
povsem zrela
se dobi povsod.
Prva hrvatska tvornica salame, prekajenega mesa in masti
M. Gavrilović-a sin. d. d.
Petrinja.
Zastopstvo za Maribor in okolico:
FRANC RAINER
Maribor.

Za Miklavža

priporoča svojo zalogo v galanteriji, igračkah, gospodarskih in kuhinjskih posodah po zelo nizkih cenah
JOSIP MLINARIČ, MARIBOR, GLAVNI TRG ŠTEV. 17.
Pri nakupu od 100 din. 5% rabata.

Priporoča se
Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Za poljske križe
si mnogi želijo Kristusove podobe (korpuse). Da ustreže ljudem, jih je oskrbela Tiskarna sv. Cirila v Mariboru, kjer se dobijo po sledečih cenah: 65 cm veliki po 550 din., 75 cm veliki po 600 din., 80 cm veliki po 700 in 800 din., 90 cm veliki po 800 din., 100 cm veliki po 950 din. in po 1280 din., 120 cm veliki po 1700 din.

Stenski križi
z leseno poobo (korpusom) stanejo: Velikost 20 cm po 42 in 77 din., 25 cm po 55 in 90 din., 30 cm po 77i n 100 din., 35 cm po 96 in 115 din., 40 cm po 140 din.

Stenski križi
s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih po 4, 12, 18 in 24 din.

Stoječi križi
s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih in izpeljavah po 22, 24, 28, 30 in 36 din.
Izpeljava je zelo okusna in solidna ter se toplo prikoroča, da si vsak, kdor križe potrebuje, iste kupi v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Denar naložite
najboljše in najvarnejše
pri
Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru,
Stolna ulica št. 6 r. z. z n. z., Stolna ulica št. 6
ki obrestuje hranilne vloge po
najugodnejši obrestni meri.

Edino najboljši
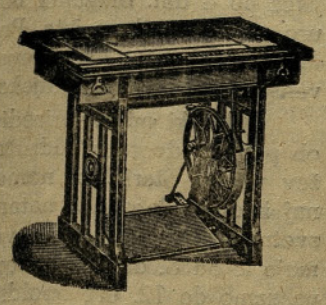
Telefon 913
Šivalni stroji in kolesa so le
Josip Petelinc-a
Ljubljana
(blizu Prešernovega spomenika ob vodi)
znamke Grizner, Phönix in Adler
za rodbinsko, obrtno in industrijska rabo.
Istotam najboljši švicarski pletilni stroji znamke »Dubied.«
Pouk v vezenju in krpanju brezplačen.
Večletna garancija. Delavnica na razpolago.

Somišljeniki, širite naše liste!

Tiskar: Tiskarna sv. Cirila v Mariboru, predstavnik: Leo Brože, poslovodja v Mariboru. — Urednik: Januš Golec, novinar v Mariboru.
Izdajatelj: Konzorcij »Naše Straže«, predstavnik: Januš Golec v Mariboru.